

Aarhus Kommune
Kultur og Borgerservice
Sport & Fritid
N.J. Fjords Gade 2A
8000 Aarhus C

21. november 2021

Høringssvar fra Folkeoplysningssamvirket i Aarhus Kommune

Sports- og fritidspolitik 2022-2025 for Aarhus Kommune

Folkeoplysningssamvirket, der er paraplyorganisation for oplysningsforbund og aftenskoler i Aarhus Kommune, har med interesse læst udkastet til Aarhus Kommunes kommende sports- og fritidspolitik. Vi anerkender den indsats, som ligger bag det omfattende og detaljerede høringsmateriale, der består af politik og strategier for henholdsvis faciliteter og outdooraktiviteter. Vi fornemmer, at Sport & Fritid har søgt at dække det samlede politikområde.

Oplysningsforbund og aftenskoler har en naturlig plads i skabelsen af Aarhus Kommune som et kraftcenter for det folkeoplysende forenings- og fritidsliv. Oplysningsforbund og aftenskoler er sammen med amatørkulturen, daghøjskoler, idræts- og fritidsforeninger, korps, folkeoplysende klubber, fritidsaktiviteter i socialt udsatte boligområder og de selvorganiserede med til at give aarhusianerne – uanset alder, køn, social baggrund, etnicitet og funktionsniveau – et væld af muligheder for at tage del i inkluderende fritidsfællesskaber. – Det er derfor relevant for Folkeoplysningssamvirket at indgive høringssvar.

De 2 tilhørende strategier – Facilitetsstrategi og Outdoorstrategi

Folkeoplysningssamvirket har desværre ikke været konsekvent inddraget i processen med de 2 strategier. Vi ser os derfor ikke i stand til på et kvalificeret niveau at kommentere de 2 strategier uddybende.

Det til trods for at oplysningsforbund og aftenskoler i Aarhus Kommune som følge af et højt og fortsat stigende aktivitetsniveau er storforbrugere af lokaler og faciliteter – dag, aften og weekender – til vores kurser, foredrag, håndværksfag og øvrige aktiviteter. Det har faktisk i en række år været en udfordring at finde egnede lokaler, der er indrettet til voksne menneskers brug og undervisning.

Vi noterer dog med glæde, at Aarhus Kommune vil udvikle faciliteter, hvor der tages hensyn til de særlige behov, som ældre borgere og sårbare borgere har ved brug af indendørs og udendørs faciliteter, jf. side 14 i Facilitetsstrategien/*Anbefaling 4/Husk de mange, der har andre behov end de fleste.*

I Outdoorstrategien kan vi for eksempel i *Det urbane Aarhus*, side 14, og *Det grønne Aarhus*, side 18, også som oplysningsforbund og aftenskoler se interessante perspektiver i nytænkning af byrum, hensyntagen brug af naturen og anlæggelse af udendørs faciliteter. Bedre udendørs rammer vil kunne styrke vores kurser og aktiviteter, hvor natur, mental trivsel og miljø er i centrum, og inspirere til nye initiativer.

Vi vil knytte en enkelt bemærkning til kapitlet *Det urbane Aarhus*, side 14. I udnyttelsen af byrum, parker og pladser skal man huske, at mennesker med nedsat bevægelses- eller synsfunktion, ældre, børn og øvrige fodgængere gerne fortsat skulle kunne færdes på en sikker måde i byrummet. – Man kan hente inspiration til den vinkel i Aarhus Kommunes *Fodgængerstrategi* fra foråret 2021.

Sikkerhed og fremkommelighed for gående sætter man forhåbentlig heller ikke over styr, når Sport & Fritid går i gang med at omdanne – medgivet – den nedslidte skolegård ved Fjordsgade Forenings- og fritidshus til en Streetyard, jf. pilotprojektet *Fjordsgade Streetyard*, side 31 i Outdoorstrategien.

Økonomien i sports- og fritidspolitikken?

Der er ved Aarhus Kommunes budgetforlig i 2020 for perioden 2022-2025 afsat i alt 200 mio. kr., og igen i 2021 i alt 24 mio. kr. til idrætsfaciliteter og fritidsfaciliteter, dvs. til de 2 ovennævnte strategier.

Vi savner imidlertid at få klarlagt, hvordan økonomien ser ud for virkeliggørelse af de mål, der nævnes i *Her skal vi hen-boksene* ved hvert af politikens 6 temaer. Økonomi til gennemførelse af initiativer og projekter i de enkelte områders handlingsplaner, der efterfølgende skal udarbejdes og gennemføres, hvordan ser det ud med den?

SELVE POLITIKUDKASTET

Vi finder, at det er positivt, at der i politikudkastet tænkes i mødesteder. Ikke kun til fysisk udfoldelse, men også til de møder i folkeoplysningens regi, hvor mennesker samles om læring og den demokratiske samtale er i centrum.

Der er meget i politikudkastet som forenings- og fritidslivet skal. Det er uheldigt, fordi det bidrager til en tone af påbud fra Aarhus Kommunes side. Vi fra oplysningsforbundene og aftenskolerne *vil gerne* samarbejde med Aarhus Kommune og det øvrige forenings- og fritidsområde om realisering af politikken. Det er vores opfattelse, at det vil det øvrige forenings- og fritidsområde også gerne. Så meget mere kan og meget mindre skal. Det vil være i bedre harmoni med Aarhus Kommunes forståelsesramme, AarhusKompasset, hvis kernelementer er nævnt i politikudkastets indledning.

Med hensyn til *Hvor skal vi hen-boksene* kan man for eksempel ændre boks-titlen til *Vores fælles mål*.

Vi savner også, at det står tydeligt præciseret i målsætningerne, *hvordan* Aarhus Kommune vil understøtte og samarbejde med forenings- og fritidslivet omkring de forskellige målsætninger.

Vi vil i det følgende knytte bemærkninger til nogle af politikudkastets kapitler og temaer:

Fritiden er vores egen tid side 3

Den Blå boks/*Politikområdet*, sætningen *elite- og talentudvikling inden for sport* foreslår vi ændret til: **elite- og talentudvikling indenfor sports- og fritidsområdet**. For talentudvikling foregår ikke kun i sportens verden, men også på aftenskolernes kunstneriske forløb. Vi uddyber det nærmere under temaet *Sport med vilje*.

Temaer kombineret med FN's Verdensmål side 4

Vi mener, at FN's Verdensmål nr. 4/*Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og fremme alles muligheder for livslang læring* bør tilføjes til *Tema 1, Tema 5 og Tema 6*. Oplysningsforbund og aftenskoler er med til at virkeliggøre Verdensmål nr. 4 hver dag.

Her står vi i dag siderne 5-8

Udfordringer Det bør præciseres i *Stadig flere skal deles om arealer og faciliteter*, at også oplysningsforbund og aftenskoler i Aarhus Kommune har udfordringer med at finde egnede lokaler til undervisning, foredrag og kreative fag i såvel dag- som aftentimer. *De frivillige oplever et stigende pres* – Som oplysningsforbund og aftenskoler oplever vi ligeledes, at Aarhus Kommunes forvaltninger gerne vil have oplysningsforbund og aftenskoler til at bidrage til afhjælpning af samfundsudfordringer. Det vil vi også gerne, det er en naturlig rolle for oplysningsforbund og aftenskoler. Men den konstant voksende aktivitet presser samtidig vores tilskudsramme med det resultat, at dækningsgraden falder. For tilskuddet til vort område følger ikke med.

Styrker sider 7-8

Det er overvejende styrker med relation til idrætten, der nævnes, fx *Investering i flere idrætsfaciliteter, Udviklingen af Kongelunden, Et stærkt, aktivt og alsidigt foreningsliv*.

Vi vil derfor nævne, at oplysningsforbundenes og aftenskolernes aktiviteter og kurser, der fremmer deltagernes trivsel, fx musik, kunst, kreative fag, sang, deltagelse i oplysende foredrag, bevægelsesaktiviteter som yoga, fødselstræning, fitness, pilates og dans, er en lige så værdifuld ressource i afhjælpning af udfordringer som den ensomhed og lav trivsel, der omtales på siderne 5-6.

En række af vore oplysningsforbund og aftenskoler er endvidere specialskoler for voksne med fysiske funktionsbegrænsninger og psykiske lidelser. Skolerne har et undervisningsmiljø, hvor det er trygt og socialt givende at komme trods en synsnedsettelse, hjerneskade, sindslidelse, gigtsygdom etc. – Det er målgrupper, som vi ikke umiddelbart kan se er tænkt ind i politikudkastet.

Oplysningsforbund og aftenskoler er således en vigtig del af fundamentet for udvikling af et stærkt og mangfoldigt forenings- og fritidsliv i Aarhus Kommune.

Tal og grafik, side 8, viser *Stigende medlemstal i foreningslivet* samt *Antal foreninger* for Hovedområde 2. Vi savner her tal for vort område i Aarhus Kommune, der viser antal oplysningsforbund og aftenskoler, deltagerantal i oplysningsforbundenes og aftenskolernes aktiviteter fordelt på faggrupper eller tilrettelæggelsesform. Sport & Fritid har de tal.

VISIONEN Vores fritid – med puls, fordybelse & fællesskab

Det er en enkel og inkluderende vision, som vi kan bakke op om! Pejlemærkerne – puls, fordybelse & fællesskab – dækker fuldt ud, hvad borgerne får og møder hos vi oplysningsforbund og aftenskoler: Få pulsen i ro med yoga eller ”blid træning”, fordyb dig i dit yndlingsfag sammen med andre passionerede deltagere i fællesskabets ramme.

Vi studser dog over formuleringen *Alle har ret til et meningsfuldt og berigende fritidsliv* – måske ændres til **Alle skal have mulighed for et meningsfuldt og berigende fritidsliv**. Fritidsliv er ikke et elementkøkken, men det er fedt at gå til, hvis man har råd, og der er plads.

TEMAERNE siderne 10-21

Vi er tilfredse med de 6 temaer og deres fokus, dog har vi enkelte bemærkninger til indholdsbeskrivelserne og målsætningerne i *Hvor skal vi hen*-boksene, der er knyttet til hvert tema.

TEMA 1 Fritidslivets kerne. Fællesskaber og frivillige

Temaet vægter hovedsageligt de frivilliges rolle i at skabe fritidstilbud og fællesskaber. Man overser derved oplysningsforbundenes og aftenskolernes dedikerede og fagligt kompetente undervisere, der brænder for deres fag. Det er underviserne, der videregiver folkeoplysningens værdier, skaber samhørighed og engagement på det enkelte aftenskolehold. Det er underviserne, som kursisterne møder og inspireres af hver gang, de møder frem til undervisning eller deltager i en aktivitet i oplysningsforbund og aftenskole. – Oplysningsforbundenes og aftenskolernes ansættelse og aflønning af undervisere sker i henhold til bestemmelser i folkeoplysningsloven.

Vi foreslår derfor, at afsnittet i spalte 2, øverst, *Fællesskaberne er afhængige af frivillige kræfter* udvides med følgende linjer: **og dedikerede ildsjæle. Derfor er indsatsen fra frivillige og ildsjæle rygraden i fritidslivet.**

Her skal vi hen-boksen

Det er en god målsætning, at alle borgere i Aarhus Kommune – uanset alder, køn, funktionsniveau, etnicitet og social baggrund – skal have mulighed for at tage del i aktive og inkluderende fritidsfællesskaber. Det kræver imidlertid, at borgerne kan betale for tilbuddene. Det samlede tilskud, som Aarhus Kommune afsætter til vores undervisningsaktiviteter hvert år, dækker for 2021 således kun de afholdte tilskudsberettigede lønudgifter med 77,86 %

Oplysningsforbundenes og aftenskolernes kurser kan derfor være dyre for interesserede, der har en lille økonomi, for eksempel unge under uddannelse eller i lære, pensionister, arbejdsløse o.a.

Dot 2 – *Der skal arbejdes på tværs af kommune og foreningsliv i forhold til at få flere ...*

blandt andet gennem Bevæg dig for livet. Her ser vi gerne, at **Kultur og Sundhedsplanen** tilføjes. Planen er et tværgående samarbejde mellem Kultur og Borgerservice og Sundhed og Omsorg. Formålet er at fremme borgernes sundhed og trivsel gennem mødet med kunst & kultur, at skabe positive fællesskaber, bl.a. for ensomme borgere, sårbare borgere.

Dot 6 – Den ønsker vi udvidet til *Kommunens forvaltninger skal være transparente og konstruktive medspillere, der understøtter ...*

TEMA 2 Plads til at mødes. Flere faciliteter til fritidslivet.

Vi har noteret os, at de eksisterende faciliteter løbende skal moderniseres, forbedres og gentænkes. Vi vil meget gerne inddrages i arbejdet med at tænke smart, langsigtet og i helheder for at skabe velegnede fysiske rammer for både store og små lokalebehov.

TEMA 3 Sammen om det nære. Lokalområder med mødesteder, fællesskab og deleskab

Aarhus er en storby, hvor der som følge af befolkningstallet er plads til særlige nichetilbud, som man ikke kan finde andre steder. Det kan skabe sammenhørighed og fællesskaber for borgere, hvis fritidsinteresser ikke lige er de gængse som løb, yoga, engelsk, svømning eller foto.

Oplandsstrategien og Aarhus By som et kraftcenter for fritidsinteresser kan komplementere hinanden.

TEMA 4 Aktive børn og unge. Med selvværd og samvær

I dette tema, og andre steder i politikudkastet, bliver der lidt automatisk sat lighedstegn mellem bevægelse og fællesskaber. Børn og unge danner altså også stærke og understøttende fællesskaber inden for fx kreative og kulturelle undervisningstilbud, E-sport, skak og andre stillesiddende aktiviteter. De fællesskaber er lige så værdifulde som fællesskaber opstået i en håndboldhal.

Her skal vi hen-boksen

Dot 1 Udvides *Alle børn og unge i Aarhus Kommune skal have mulighed for at være en del af aktive og inkluderende fællesskaber, hvor deres interesser for bevægelse, kreative fag og andre fritidsaktiviteter understøttes.*

Dot 2 Skal udvides med *Fritids- & Kulturpas og foreningsmentorer ...*

Dot 6 *De unge tilflyttere skal kunne finde vej ind i og blive en del af fritidslivets fællesskaber i deres nye by.* Udvides med **Derfor skal der arbejdes på fælles markedsføring af folkeoplysningsrådets aktiviteter overfor ungegruppen fx i samarbejde med uddannelsesinstitutionerne i Aarhus Kommune, økonomisk understøttelse af aftenskolernes rabatordning for studerende og lærlinge etc.**

Fakta om Aarhus

Vi savner i faktaarket, side 18, tal fra Sport & Fritids kortlægning fra foråret 2021 af aktiviteter for børn og unge på folkeoplysningsområdet. Kortlægningen viste, at oplysningsforbundene og aftenskolerne har en betydelig del af de unge 18-24-årige på deres kurser og forløb. De unge går altså ikke nødvendigvis "tabt", fordi de stopper i foreningerne. De fortsætter, herunder også de unge tilflyttere til Aarhus Kommune, som kursister hos oplysningsforbundene og aftenskolerne.

TEMA 5 Sport med vilje. Elite og talentudvikling

Temaet skal have fokus på både sport og kultur. For det krævende talentarbejde foregår også hos oplysningsforbund og aftenskoler, der har kunstneriske forløb inden for design, maleri, keramik, arkitektur, grafik, skulptur, musik, billedkunst, teater og film. Her støtter fagligt kompetente undervisere børn og unge i at udvikle og forløse deres kunstneriske potentiale.

Temaets overskrift bør derfor ændres til **Elite og talentudvikling indenfor sport og kultur**. Underoverskriften ændres til **Sport og kultur kan begejstre og samle os – sportsfolks og kunstners ypperlige præstationer kan motivere os til selv at engagere os i sports- og kulturaktiviteter**. Aarhus Kommune skal være kommunen med hjertet for talentudvikling.

Vi foreslår, at det sidste afsnit i spalte 3 omformes til **Sportsfolk og kunstnere, der har haft mulighed for at udvikle deres talent i Aarhus, er en vigtig del af kommunens stærke brand som en kommune, der understøtter talenter og deres udvikling**. Aarhus Kommune vil hylde sine mestre indenfor sport og kultur, der udmærker sig ved medaljer, koncerter, udstillinger etc.

Her skal vi hen-boksen

På baggrund af ovennævnte tilføjes en ny dot omhandlende de kunstneriske talentforløb:

Aarhus skal være kommunen, hvor børn og unge via deltagelse i forenings- og fritidsliv kan tage de første skridt hen mod afsøgning og udfoldelse af en unik kunstnerisk profil. Et mangfoldigt forenings- og fritidsliv er et stærkt led i den kreative fødekæde og skal understøttes og styrkes.

Dot 3 Vi forstår ikke, hvad denne dot egentlig drejer sig om: *Talentudviklingsmiljøerne indenfor kultur og sport skal samarbejde*. Det er udmærket, men det er åbenbart kun den ene part, dvs. trænere, klubber og udøvere, der skal have gavn af samarbejdet.

TEMA 6 En del af løsningen. Klimavenlig fritid

Vi finder, at temaet har en konstruktiv tilgang til udfordringer og løsninger i forbindelse med Aarhus Kommunes omstilling til CO²-neutral kommune. Det er positivt, at temaet er forankret i hverdagens nære aktiviteter. Så bliver det lettere at gå til for såvel den enkelte fritidsbruger som interesserede aktører inden for forenings- og fritidslivet. Vi savner dog en konkretisering af Sport & Fritid, Aarhus Kommunes rolle i forhold til forenings- og fritidslivet.

Vi oplysningsforbund og aftenskoler arbejder allerede målrettet med grøn omstilling og FN's Verdensmål både organisatorisk og gennem vores kursusaktiviteter. Vi bidrager gerne til at oplyse og inspirere borgerne til grøn omstilling.

Vi foreslår, at temaets underoverskrift, *Fritidslivet skal være grønnere. Frivillige, udøvere, trænere og ledere skal spille en central rolle i den grønne omstilling*, ændres til: **Folkeoplysningsområdet kan spille en central rolle i den grønne omstilling og vise vejen til en bæredygtig og klimavenlig fritid.**

Så inkluderer det nemlig *alle* aktører, som er omfattet af sports- og fritidspolitikken, jf. Blå Boks/*Politikområdet*, side 3 under indledningen *Fritiden er vores egen tid*.

Her skal vi hen-boksen

Vi vil understrege, at Sport & Fritid/Aarhus Kommune/Aarhus Byråd skal være opmærksomme på, at det folkeoplysende forenings- og fritidsliv er båret af frivilligt engagement. Det fremgår også af politikudkastet, side 11, og side 70 i *Handletanken for lokalt demokrati/Anbefaling 8*: Lad frivillige arbejde frivilligt.

Vi har derfor følgende ændringer til *Hvor skal vi hen-boksen*:

Dot 1 Ændres til: **Aarhus Kommune vil arbejde på at mindske CO²-udledningen fra idræts- og fritidsfaciliteter ved at have fokus på miljø & bæredygtighed ved renoveringer og nybyggeri.**

Dot 2 Ændres til: **Klimaaftrykket fra forenings- og fritidslivet skal reduceres. Sport & Fritid/Aarhus Kommune vil gennem tæt dialog og samarbejde med interesserede aktører inden for forenings- og fritidslivet i Aarhus Kommune løbende afprøve og gennemføre initiativer, der kan mindske klimaaftrykket fra forenings- og fritidslivet. Det kan for eksempel være inden for forplejning, transport, tøjforbrug, elforbrug, varme, affaldshåndtering, genanvendelse, redesign.**

Ny dot Det skal være enkelt og økonomisk overskueligt for interesserede aktører inden for forenings- og fritidslivet i Aarhus Kommune at anvende grønne løsninger og bidrage til omstillingen til CO²-neutral kommune.

Dot 4 kan fjernes, da den nu indgår i temaets underoverskrift.

Afrunding

Vi ser frem til drøftelserne med Sport & Fritid om at udfolde sports- og fritidspolitikens temaer samt udarbejde handlingsplaner for vort eget område. Vi vil gerne samarbejde, bidrage og udvikle på de forskellige initiativer, der i de kommende år gerne skulle udspringe af politikken!

Venlige hilsner

Folkeoplysningsområdet i Aarhus